



IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KRAJOWA RADA IZBY ARCHITEKTÓW RP

Warszawa, 21 września 2021 r.

I.dz. 610/KRIA/2021/w

Szanowny Pan
Piotr Uściński
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Szanowny Panie Ministrze,

Izba Architektów RP zwraca się z apelem i prośbą o powtórne przeanalizowanie uchwalonej w dn. 17 września 2021 r. ustawy o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w zakresie art. 1 pkt 5, dotyczącego wprowadzenia w art. 34 Prawa budowlanego ust. 2c w brzmieniu:

2c. uprawnienia budowlane do projektowania w specjalności:

- 1) architektonicznej lub
 - 2) konstrukcyjno-budowlanej uprawniające do sporządzania projektów w zakresie rozwiązań architektonicznych
- uprawniają do sporządzania projektu zagospodarowania działki lub terenu w odniesieniu do budynków, o których mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a".

Proponowany przepis art. 1 pkt 5 zawarty w druku sejmowym nr 1544 wprowadza niczym nieuzasadnione zaburzenie dotychczasowej konstrukcji zakresu uprawnień przypisanych do poszczególnych specjalności jaki został wskazany w art. 15a ustawy Prawo budowlane, jak również w sposób nieuprawniony poszerza ich zakres.

Treść obecnego Art. 15a. w wystarczający i jednoznaczny sposób określa, jaka specjalność i zakres uprawnień umożliwi zarówno projektowanie obiektów, jak i sporządzanie projektu zagospodarowania działki lub terenu, w zakresie tej specjalności:

„Art. 15a. 1. Uprawnienia budowlane do projektowania w odpowiedniej specjalności uprawniają do sporządzania projektu zagospodarowania działki lub terenu, w zakresie tej specjalności.

2. Uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej bez ograniczeń uprawniają do projektowania lub kierowania robotami budowlanymi, w odniesieniu do architektury obiektu.

3. Uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej w ograniczonym zakresie uprawniają do projektowania lub kierowania robotami budowlanymi, w odniesieniu do architektury obiektu o kubaturze do 1000 m³ w zabudowie zagrodowej lub na terenie zabudowy zagrodowej.

4. Uprawnienia budowlane w specjalności konstrukcyjno-budowlanej bez ograniczeń uprawniają do projektowania konstrukcji obiektu lub kierowania robotami budowlanymi w odniesieniu do konstrukcji oraz architektury obiektu. (...).”

Nadto, zgodnie z wyjaśnieniami wskazanymi na stronie internetowej Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa jednoznacznie wskazano, iż „osoba posiadająca uprawnienia w ograniczonym zakresie może projektować budynki mieszkalne jednorodzinne o kubaturze do 1000 m³ wyłącznie na terenach budownictwa zagrodowego. Niedopuszczalne jest bowiem, w przypadku innego przeznaczenia terenu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, zatwierdzanie projektów budowlanych sporządzonych przez osoby posiadające uprawnienia architektoniczne w ograniczonym zakresie.”¹

Ustalenie specjalności i zakresu uprawnień powiązanych z prawem do projektowania określonych obiektów jest zabezpieczeniem właściwego i fachowego sporządzenia projektów obiektów budowlanych oraz ponoszeniem odpowiedzialności projektanta za takie opracowania. Wprowadzenie poprzez uchwaloną zmianę ustawy, możliwości wykonywania innego zakresu działań projektowych niż pozwala na to zakres posiadanych uprawnień, prowadzi do demontażu dotychczasowej konstrukcji ustawy w tym zakresie, usuwając istniejące w niej zabezpieczenia, jak również wchodzi w domenę zasadniczych regulacji ustawy.

Proponowany w projekcie ustawy przepis dotyczący możliwości sporządzania projektu zagospodarowania działki lub terenu w odniesieniu do budynków, o których mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, przez osoby nie posiadające w swoich uprawnieniach prawa do projektowania tych obiektów lub osoby mogące wykonywać takie projekty tylko w zabudowie zagrodowej lub na terenie zabudowy zagrodowej, przy braku wprowadzenia takiego zastrzeżenia w proponowanym zapisie ust. 2c, jest wewnętrznie sprzeczne z podstawowymi regulacjami ustawy. Zastosowanie proponowanego przepisu przez potencjalnych projektantów, którzy w zakresie decyzji o nadaniu uprawnień nie mają zapisów o prawie do sporządzania projektów zagospodarowania dla budynków, prowadzi do przekroczenia ustawowych kompetencji, a tym samym odpowiedzialności zawodowej. Nadto, dla zakresu nie objętego decyzją o nadaniu uprawnień budowlanych nie będzie możliwe uzyskanie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej lub brak realnego zabezpieczenia, w przypadku zaistnienia szkody w wyniku prac projektowych dla ww. zakresu.

Takie powolne rozszczelnianie systemu prawa budowlanego przynosi odmienny skutek do oczekiwanego w postaci postrzegania ustawy przez społeczeństwo jako wadliwej i w konsekwencji braku jej przestrzegania.

Inwestor wybierający projektanta dla swojej inwestycji będzie w rezultacie zdezorientowany co do wyboru odpowiedniej osoby do sporządzenia projektu zagospodarowania działki lub terenu i nie będzie posiadał pewności egzekwowania poniesionych kosztów lub odszkodowania w przypadku problemów i konsekwencji wynikających z nieprawidłowego wykonania projektu, od osób nieposiadających odpowiedniego ubezpieczenia w stosunku do wykonanej pracy projektowej.

Przy propozycjach zmian do ustawy ani w wyjaśnieniach Pana Ministra przedstawianych w trakcie jej procedowania nie wskazano żadnych wyjaśnień, jaki jest cel proponowanego rozwiązania, zwłaszcza iż dotyczy wyłącznie projektu zagospodarowania działki lub terenu jako elementu projektu budowlanego domów jednorodzinnych o powierzchni zabudowy do 70m².

Uchwalona zmiana nie tylko nie znajduje uzasadnienia merytorycznego, ale może również budzić wątpliwości pod względem zgodności z konstytucyjną zasadą tworzenia samorządów zawodowych dla ochrony interesu społecznego i sprawowania pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu, wyrażoną

¹ <https://www.piib.org.pl/organy/krajowa-komisja-kwalifikacyjna/przykladowe-wyjasnienia-dotyczace-zakresu-uprawnień-budowlanych/475-uprawnienia-budowlane-w-specjalnoci-architektonicznej-w-ograniczonym-zakresie>

w art 17 Konstytucji RP. System uprawnień budowlanych, funkcjonujący w Polsce od dziesięcioleci opiera się na przyjęciu założenia, że istnieją zawody zaufania publicznego, których wykonywanie wymaga specjalistycznej wiedzy i doświadczenia, co potwierdza się właśnie nadaniem uprawnień do ich wykonywania. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie potwierdzał, że do takich zawodów należy również profesja architekta, a ograniczenie prawa do jej wykonywania znajduje uzasadnienie w ochronie interesu i bezpieczeństwa publicznego. W tym kontekście najistotniejsze są przepisy prawa, które wyznaczają granice wykonywania poszczególnych uprawnień budowlanych ze względu na rodzaj projektowanych obiektów, ich usytuowanie, stopień skomplikowania, jak również zakres (np. architektura, konstrukcja, instalacje itd.). Przepisy te, zawarte w ustawie Prawo budowlane od wielu lat służą podziałowi ról w całym procesie inwestycyjnym, w którym poszczególni projektanci współpracują ze sobą ponosząc wyznaczoną im odpowiedzialność. Taki system gwarantuje bezpieczeństwo powstających obiektów, jak również ochronę interesów obywateli – inwestorów, w tym późniejszych użytkowników obiektów budowlanych.

Przedmiotowa nowelizacja skutkuje przyznaniem możliwości podejmowania przez osoby posiadające uprawnienia budowlane w specjalności konstrukcyjno-budowlanej czynności, do których nie upoważniają przepisy określające ich zakres uprawnień. Skoro bowiem w art. 15a ust. 1 określono, że uprawnienia budowlane do projektowania w odpowiedniej specjalności uprawniają do sporządzania projektu zagospodarowania działki lub terenu, w zakresie tej specjalności, zaś zakresem specjalności konstrukcyjno-budowlanej jest konstrukcja obiektu (w przypadku uprawnień bez ograniczeń) oraz konstrukcja obiektu do 1000 m³ (w przypadku uprawnień ograniczonych) to w przypadku projektu zagospodarowania działki lub terenu w odniesieniu do budynków mieszkalnych, o których mowa w projektowanym art. 29 ust. 1 pkt 1a nie może być mowy o wykorzystaniu tych uprawnień, gdyż żaden z elementów zagospodarowania nie obejmuje bezpośrednio konstrukcji obiektu. Jeśli zaś chodzi o wskazane w projektowanym art. 34 ust. 2c uprawnienia architektoniczne to funkcjonują obecnie w przepisach prawa dwa ich rodzaje: uprawnienia bez ograniczeń oraz uprawnienia w ograniczonym zakresie. Uprawnienia architektoniczne w ograniczonym zakresie do projektowania uprawniają do projektowania w odniesieniu do architektury obiektu o kubaturze do 1000 m³ w zabudowie zagrodowej lub na terenie zabudowy zagrodowej. W projektowanym przepisie zabrakło jednak doprecyzowania, że osoba posiadająca uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej w ograniczonym zakresie wykonać może projekt zagospodarowania działki lub terenu jedynie w odniesieniu do budynków o kubaturze do 1000m³ zlokalizowanych na terenie zabudowy zagrodowej, a tym samym w sposób sprzeczny z art. 15a ust. 1 i 3 rozszerzono zakres czynności, które może taka osoba wykonywać.

Niespójność pomiędzy poszczególnymi przepisami projektu i ustawy nie jest jedynym mankamentem mogącym budzić również wątpliwości z punktu widzenia prawidłowej legislacji. Również posłużenie się przez projektodawcę sformułowaniem „w specjalności konstrukcyjno-budowlanej uprawniające do sporządzania projektów w zakresie rozwiązań architektonicznych” nie odpowiada wymogom określoności przepisów prawa. W pierwszym rzędzie należy wskazać, że przepisy ustawy dotyczące zakresu uprawnień w ogóle nie posługują się pojęciem „zakres rozwiązań architektonicznych”, a po drugie pojęcie to nie zostało w ustawie wyjaśnione i nie odpowiada żadnej ze specjalności i zakresów uprawnień. Przepisy prawa nie powinny pozostawiać wątpliwości kto, kiedy i jakie czynności w ramach uprawnień może wykonywać. Zasada określoności prawa zyskuje szczególne znaczenie w kontekście przepisów przyznających konkretne uprawnienia, tak jak ma to miejsce w tym przypadku.

Mając na uwadze powyższe wyjaśnienia, jak również istniejące w ustawie Prawo budowlane przepisy odnoszące się do zakresu uprawnień budowlanych w odpowiedniej specjalności, regulacje dla domów jednorodzinnych o powierzchni do 70 m² nie wymagają szczególnych uwarunkowań zmieniających i poszerzających zakres uprawnień budowlanych. W obecnym stanie prawnym wszystkie osoby

posiadające nabyte, stosowne uprawnienia do projektowania budynków mieszkalnych jednorodzinnych i związane z tym prawo do sporządzania projektów zagospodarowania dla takich obiektów mogą nadal pełnić samodzielną funkcję techniczną w budownictwie w tym zakresie. Każda zmian w zakresie uprawnień bez zmian w zakresie edukacji, praktyki zawodowej oraz procedury kwalifikacji i egzaminowania w tym zakresie jest wewnętrznie sprzeczna z obowiązującymi ustaleniami.

Izba Architektów RP wnosi zatem o gruntowną analizę tego tematu i rezygnację z wprowadzonego ust. 2c w art. 34 Prawa budowlanego.

Wnosimy również o ponowne przeanalizowanie konsekwencji wprowadzenia art. 1 pkt. 3) lit. b) pozbawiającego możliwość reakcji organu w przypadku nawet ewidentnego naruszenia art. 30 ust. 4b.

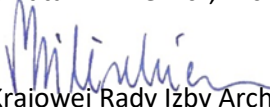
Uchwalona ustawa nie ingeruje bezpośrednio w przepisy planistyczne i nakazuje realizację domów o powierzchni zabudowy do 70 m² zarówno zgodnie z ustaleniami planów zagospodarowania przestrzennego jak i decyzji WZ oraz warunków technicznych. Problemem jest dopuszczenie do realizacji takich obiektów bez braku faktycznego nadzoru nad spełnieniem wymogów planistycznych i technicznych. To brak możliwości reakcji organów na możliwe sporządzenie projektów zagospodarowania działki lub terenu dla domów o powierzchni zabudowy do 70 m² – niezgodnie z ustaleniami planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji WZ lub warunków technicznych, może prowadzić do zaburzeń lub naruszeń w łańdże przestrzennym. W wyniku wprowadzonych zapisów organ nie będzie miał nawet możliwości żądania uzupełnienia brakujących dokumentów pozwalających zorientować się, czy inwestycja jest w ogóle możliwa do zrealizowania na danym terenie.

W powiązaniu z poszerzeniem kręgu osób mogących sporządzać projekty zagospodarowania działki lub terenu o osoby nie posiadające wystarczających uprawnień, ilość możliwych nadużyć popełnianych nawet nieświadomie (z braku odpowiedniej wiedzy i doświadczenia) wzrasta kilkukrotnie.

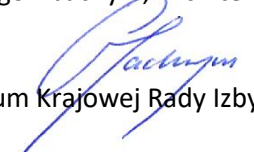
W przypadku złożenia niekompletnej lub nieprawidłowej dokumentacji ustawa nie przewiduje, żadnego trybu weryfikacji dokumentów złożonych wraz ze zgłoszeniem oraz wskazania w przepisach procedury jak organ ma postępować w przypadku projektów nie odpowiadających wymogom budynków o powierzchni zabudowy do 70 m².

Z wyrazami szacunku

Małgorzata Pilinkiewicz, Architekt IARP


Prezes Krajowej Rady Izby Architektów RP

Grzegorz Jachym, Architekt IARP


Członek Prezydium Krajowej Rady Izby Architektów RP